

Gry planszowe w przedszkolu i domu — dlaczego warto grać z dziećmi?

Gry planszowe towarzyszą ludziom od tysięcy lat. Jedną z najstarszych była egipska gra Senet, znana już około 3500 lat p.n.e. W kolejnych wiekach pojawiły się szachy, Go czy warcaby. W XX i XXI wieku gry planszowe przeżyły prawdziwy rozkwit, stając się narzędziem nie tylko rozrywki, ale również edukacji — także w przedszkolach.

Już na początku edukacji przedszkolnej warto odwołać się do koncepcji prof. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej, która podkreśla, że **dziecko uczy się matematyki i logicznego myślenia poprzez działanie, zabawę i samodzielne odkrywanie zależności**. Jak wskazuje autorka myślenie matematyczne rozwija się wtedy, gdy dziecko liczy, porównuje, klasyfikuje i rozwiązuje problemy w naturalnych sytuacjach, a nie w oderwaniu od codziennych doświadczeń.

W świecie pełnym ekranów, dużej ilości bodźców i cyfrowych rozrywek coraz częściej poszukujemy prostych, a jednocześnie wartościowych form wspólnego spędzania czasu z dziećmi. Jednym z najlepszych narzędzi wspierających rozwój przedszkolaków są gry planszowe. To nie tylko przyjemna zabawa, ale także skuteczny sposób na rozwijanie inteligencji, kompetencji matematycznych, emocjonalnych i społecznych.

Rozwój dziecka a gry planszowe w wieku przedszkolnym

3–4 lata — pierwsze doświadczenia

Najmłodsze przedszkolaki uczą się poprzez manipulowanie i obserwację. Proste gry planszowe pomagają im:

- rozpoznawać kolory i kształty,
- liczyć niewielkie zbiory,
- uczyć się zasad i kolejności,
- ćwiczyć koncentrację i motorykę małą.

To fundament przyszłego myślenia matematycznego i logicznego.

4–5 lat — odkrywanie zależności

Na tym etapie dzieci zaczynają dostrzegać związki przyczynowo-skutkowe. Gry planszowe:

- rozwijają logiczne myślenie,
- utrwalają liczenie i porównywanie,
- uczą przewidywania skutków działań,
- wzmacniają komunikację i współpracę w grupie.

5–6 lat — przygotowanie do szkoły

Starsze przedszkolaki potrafią planować i kontrolować emocje. Gry planszowe:

- rozwijają samodzielność i strategię,
- uczą radzenia sobie z porażką,
- wspierają kompetencje społeczne,
- przygotowują do nauki szkolnej.

Dzieci w wieku przedszkolnym uczą się najskuteczniej poprzez działanie. Gry planszowe angażują pamięć, uwagę, myślenie logiczne oraz umiejętność rozwiązywania problemów. Meta-analiza opublikowana w 2024 roku w czasopiśmie *Frontiers in Psychology* wykazała, że nauka oparta na grach ma istotny, pozytywny wpływ na rozwój poznawczy dzieci, w tym na koncentrację i myślenie logiczne. Autorzy podkreślają, że gry edukacyjne skutecznie wspierają proces uczenia się już na wczesnym etapie rozwoju.

Choć matematyka często kojarzy się z zeszytem i ćwiczeniami, jej podstawy kształtują się znacznie wcześniej. Zgodnie z koncepcją Gruszczyk-Kolczyńskiej dzieci uczą się matematyki wtedy, gdy liczenie i porównywanie mają sens i cel. Gry planszowe z kostką,

liczeniem pól czy dopasowywaniem elementów umożliwiają takie właśnie doświadczenia. Badania z 2024 roku wykazały, że gry planszowe mogą poprawiać pamięć wzrokowo-przestrzenną oraz umiejętności liczbowe dzieci, co ma kluczowe znaczenie dla dalszej edukacji matematycznej.

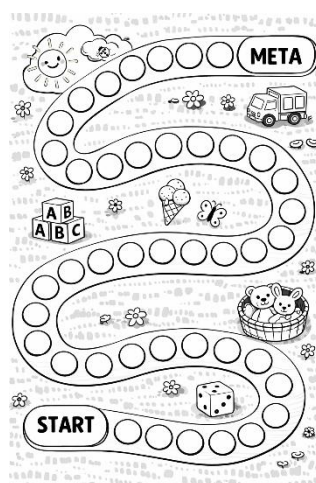
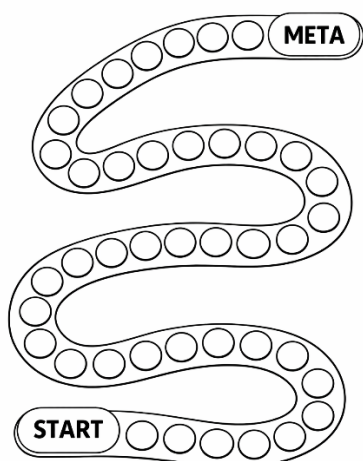
Gry planszowe stanowią również doskonałe narzędzie wspierające rozwój relacji społecznych. Podczas wspólnej zabawy dzieci uczą się:

- czekania na swoją kolej,
- przestrzegania zasad,
- współpracy i komunikacji,
- radzenia sobie z przegraną.

Badania pokazują, że gry — zwłaszcza kooperacyjne — sprzyjają rozwojowi zachowań prospołecznych i mogą ograniczać zachowania agresywne u dzieci w wieku przedszkolnym. Jednocześnie gry tworzą bezpieczną przestrzeń do przeżywania emocji: radości, ekscytacji, frustracji czy rozczarowania. Wspólne granie z dorosłym pozwala dziecku uczyć się empatii, cierpliwości i samokontroli.

Gry ściganki – polegają na przemieszczaniu pionka po planszy zgodnie z określonymi zadaniami (rzut kostką, losowanie kart). Ich głównym celem nie jest sama wygrana, lecz:

- liczenie kroków i porównywanie liczebności,
- orientacja na planszy (przód-tył, dalej-bliżej),
- rozumienie zasad i ich przestrzeganie, z wy
- radzenie sobie z napięciami emocjonalnymi związanymi z wygraną i przegraną

Dlaczego warto grać razem z dzieckiem?

Największą wartość gry planszowe mają wtedy, gdy są rozgrywane wspólnie z rodzicem lub nauczycielem. Dziecko obserwuje dorosłego, uczy się zasad fair play, radzenia sobie z emocjami oraz buduje poczucie bezpieczeństwa. Wspólna gra staje się dla niego ważnym doświadczeniem społecznym i emocjonalnym. To jednak coś więcej niż nauka poprzez zabawę. Wspólne granie wzmacnia więź między dorosłym a dzieckiem, daje przestrzeń do rozmowy, śmiechu i bycia razem bez pośpiechu i rozpraszaczy. Dziecko czuje się zauważone i ważne, a dorosły ma okazję lepiej poznać jego sposób myślenia, reakcje i potrzeby. Regularne sięganie po gry planszowe może także budować pozytywne skojarzenia z nauką, rozwijać wytrwałość, cierpliwość oraz umiejętność radzenia sobie zarówno z wygraną, jak i z porażką. To prosty, a jednocześnie bardzo wartościowy sposób na wspieranie rozwoju dziecka i wzmacnianie relacji rodzinnych lub rówieśniczych.

Gry planszowe są jednym z najprostszych i najskuteczniejszych sposobów wspierania rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym. Zgodnie z koncepcją prof. Edyty Gruszczyk-Kolczyńskiej wspierają rozwój matematyczny poprzez działanie, a jednocześnie rozwijają kompetencje intelektualne, społeczne i emocjonalne. Warto, aby stały się stałym elementem edukacji przedszkolnej i życia rodzinnego — bo czas spędzony przy planszy to inwestycja w rozwój dziecka i budowanie relacji na całe życie.

Bibliografia

1. Gruszczyk-Kolczyńska, E. (2014). Dziecięca matematyka. Metody i treści wspomagania rozwoju umysłowego dzieci. Warszawa: WSiP.
2. Gruszczyk-Kolczyńska, E., Zielińska, E. (2015). Edukacja matematyczna dzieci. Warszawa: WSiP.
3. Zosh, J. M. et al. (2024). Effects of game-based learning on children's cognitive development. *Frontiers in Psychology*.
4. DAVIS, S. et al. (2024). Board games and numerical performance in children. *PubMed*.
5. Bay-Hinitz, A. K., Peterson, R. F., Quilitch, H. R. (2021). Cooperative games and prosocial behavior in preschool children. *PubMed*.

Opracowała
Kinga Stachel-Kaczor